

GOD KENNEN IN JEZUS CHRISTUS IS EEUWIG LEVEN

door

JOHANNES TEMMINK

JOHANNES TEMMINK

Johannes Temmink werd geboren als telg van een predikantengeslacht. Zijn grootvader Engelbertus, overleden in 1718, was predikant te Bleiswijk. Drie zonen werden eveneens predikant: Henricus in Kuilenburg, het huidige Culemborg, getrouwd met een dochter van de bekende Simon Simonides en overleden in 1727; Petrus, predikant aan den Hitzert (Zuid-Beijerland), stierf al op jonge leeftijd in 1713; en Wemmerus, die ook in 1727 overleed, was predikant te Vlaardingen.

De laatste was getrouwd met Cornelia Heinsius. Zij beiden waren de ouders van Johannes, die op 15 juli 1701 te Vlaardingen werd geboren. Hij was een begaafd mensenkind en ging al op jonge leeftijd in 1718 theologie studeren in Leiden. Werd proponent in 1723 en op 25 februari 1725 bevestigd tot predikant in zijn eerste gemeente Korendijk, het huidige Goudswaard in de Hoekse Waard. In 1730 ging hij naar Purmerland, en na ruim een jaar al naar Schoonhoven (1731). Zijn laatste gemeente werd die van de Gasthuiskerk in Amsterdam, waar hij in 1740 de herdersstaf op zich nam. Na een ernstige ziekte werd hem verlof gegeven ook in de andere kerken van Amsterdam te preken, waarbij ongetwijfeld de grote toeloop tot zijn prediking een rol speelde. Velen zijn door zijn prediking gezegend.

Hij bleef ongehuwd en overleed te Amsterdam op 26 oktober 1768.

Van hem zijn vele delen met preken in handschrift nagelaten. Zijn belangrijkste werk is: "Het Hogepriesterlyk gebed van Christus, of verklaring over het zeventiende capittel van het euan-gelium van Johannes, in XXIII leerredenen", uitgegeven te Amsterdam door Petrus Schouten in 1769. Toen hij deze preken hield, zagen velen in de gemeente telkens uit naar het vervolg. Mannen van naam spraken hun waardering over de leerredenen. Toen de preken-serie was beëindigd drongen velen erop aan ze in druk te laten verschijnen. Maar Temmink was hiertoe niet over te halen. Na lang aanhouden is hij de preken in het net gaan uitschrijven en gaf hij toestemming ze na zijn dood uit te geven. We leren Temmink eruit kennen als een gerefor-meerde piëtist, die zich beijverde om 'aller ydelheid en der veelerley verderving van leer en zeden' te weren, zoals het voorwoord vermeldt. Een preek die hij in 1762 tegen het kermisvie-ren had gehouden werd alsnog in 1852 uitgegeven.

Na zijn dood was er verschil van mening of hij de welmenende aanbieding van het Evangelie leerde. Zowel voor- als tegenstanders van dit strijdpunt schreven met hoogachting over Jo-hannes Temmink en rekenden hem tot hun geestverwant.

Belangrijker is dat hij met het boek zijn gemeente van Amsterdam een geestelijk testament heeft nagelaten. In de preken wordt 'verstandig en voorzichtig leiding gegeven, hartsgebreken worden nauwkeurig ontdekt, de gepaste vertroosting zijn bijzonder innemend. Hij wijst op de paden van het recht, opdat de onder het oog gebrachte zonden worden vermeden. Gods gunstgenoten worden bemoedigd'. Aldus het voorwoord van zijn ambtgenoot Johannes Boskoop. Uit alles blijkt dat Johannes Temmink een beproefd en gelovig kind van God was.

Bronnen:

- Biografisch Lexicon voor de Geschiedenis van het Nederlandse Protestantisme, deel 4, pag. 418-419.
- Het blijvende Woord, Leerdam 1991, deel 2, pag. 203-205.

De preek die u hierbij wordt aangeboden is herschreven in de taal en stijl van het tegenwoordige Nederlands. Het is de vierde preek uit bovengenoemd boek over Johannes 17. Er is in de Reveilserie niet eerder een preek van Johan Temmink verschenen.

GOD KENNEN IN JEZUS CHRISTUS IS EEUWIG LEVEN

door

JOHANNES TEMMINK

” En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige waarachtige God, en Jezus Christus, Die Gij gezonden hebt.”

Johannes 17:3

Inleiding

Omdat onze eerste voorouders niet tevreden waren met de grote mate van gelukzaligheid waarmee de goedertieren Schepper het menselijke geslacht begunstigd had, lieten zij zich door de raad van de duivel verleiden om een hogere trap van heerlijkheid te begeren. Die bestond in een vermeerdering van kennis waardoor zij meer aan God gelijk zouden worden. Zij zochten die door de meest ongehoorzame daad, namelijk het eten van de verboden boom der kennis, waarop dan ook de hoogste straf stond. Maar het liep zo heel anders dan hun bedoeling was, want zij brachten zichzelf en hun hele nageslacht onder een schuld die de dood tot gevolg had. Zij verloren hierdoor ook al hun geestelijke wijsheid, omdat hun verstand verduisterd werd en zij blind en dwaas werden. Dit kunnen we lezen in Genesis 3:5-7. Op deze manier meende de satan, deze mensenmoordenaar, het zo ver gebracht te hebben dat het hele menselijke geslacht in dezelfde nacht van rampzaligheid gedompeld zou worden waartoe hij zelf voor eeuwig verwezen was.

Maar hoe hemelhoog verschilden de gedachten van God – in Zijn heilig toelaten van de zonde – van die van de satan! Hoe wonderlijk groot kwam hierin de eeuwige wijsheid van God tot uiting! Want Hij zal deze doodschaduw van onkunde en rampzaligheid weten te veranderen in een morgenstond van wijsheid en geluk, waarin zelfs de engelen, de bewoners van het licht waaruit de satan verstoten was, begerig waren in te zien. Ja, wij mogen zeggen, dat dit strafwaardige eten, tegen de bedoeling van de helse leugenaar in, de weg zou worden waardoor de mens mocht komen tot de openbaring van die wijsheid die anders voor het verstand van alle schepselen eeuwig verborgen zou zijn gebleven. Die wijsheid zal hem tot een veel grotere en meer verzekerde gelukzaligheid brengen dan hij in de volmaakte lusthof had. Want de blindheid en ellende waarin het hele menselijke geslacht verkeerde, wordt nu de weg waarlangs God de veelvuldige wijsheid in het redden van zulke hulpeloze zondaren wil bekendmaken. Hij zendt immers Zijn eigen Zoon in het vlees om de schuld van mensen te betalen, en verheerlijkt deze Immanuël door Hem alle macht in hemel en op aarde te geven. Hij zal het rijk van de duisternis vernielen en aan Zijn uitverkoren kinderen de diepte van de rijkdom bekend

maken, beide der wijsheid en der kennis van God, Romeinen 11:33. Hij zal geven dat zij kennis ontvangen van de verborgenheid van God de Vader en van Christus, waarin zij het eeuwig zalig leven zullen vinden.

Wij zullen in de woorden van onze tekst gaan zien hoe Gods volk in de kennis van die onbegrijpelijke verborgenheid het eeuwige leven heeft, en hoe dit een vrucht is van de verheerlijking van de Middelaar. Die vrucht zal komen, nadat Hij Zich voor de zonde zal geofferd hebben, en daartoe staat Hij nu gereed. Deze woorden van de Heere Jezus vormen naar mijn mening een nadere uitbreiding en verklaring van de eerste beweegreden die Hij noemt als Hij bidt om verheerlijkt te mogen worden. Die reden werd al in vers 2 genoemd.

Ik zal nu:

1. Jezus' omschrijving van het eeuwige leven verklaren.
2. Tonen met welke bedoeling die aan de voorafgaande tekst verbonden wordt.

1.

De Heere Jezus had even tevoren gezegd dat Hem het hoge gebod van de Vader was opgedragen, om als Middelaar aan de uitverkorenen het eeuwige leven te geven. Het moet in onze tekst dus om datzelfde leven gaan, te weten het geestelijk genadeleven hier op aarde. Dat leven wordt bij de wedergeboorte door de Geest van Christus gewerkt. Het wordt in de heiligmaking onderhouden en voortgezet. Ten slotte zal het – omdat het hier in zijn beste vorm nog maar zwak en gebrekkig is – na de dood in de hemelse gelukzaligheid volmaakt zijn. Wat dit laatste betreft, het leven der heerlijkheid verschilt in zijn diepste wezen niet van het leven der genade in karakter, maar alleen in mate.

Van dit leven, zowel hier op aarde als in de hemel, geeft de Heiland deze beschrijving: *Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige waarachtige God, en Jezus Christus, Die Gij gezonden hebt.*

Wij moeten dus eerst zien wat het betekent om God (1a) en Christus (1b), zo omschreven, te kennen, en vervolgens (2), waarom dit het eeuwige leven is. Het gaat hier dus om de enige waarachtige God én om Jezus Christus, Die God gezonden heeft, en vervolgens om de kennis van Beiden.

1a. De Heere Jezus spreekt van *U, de enige waarachtige God*. Het is met nadruk dat Hij hier begint met het voornaamwoord *U*, en dus niet maar in het algemeen zegt dat zij de enige God moeten kennen. Want het voldoet niet dat men erkent dat er maar één waarachtige God is, zoals de verstandigste heidenen in vroeger tijd wel aanvoelden, en de tegenwoordige heidenen – ik bedoel de deïsten – voorgeven te geloven. Want de eersten dienden een onbekende god, en waren zonder God in de wereld, ja zij kenden God niet, Handelingen 17:23, Efeze 2:12, Galaten 4:8. En de laatstgenoemden zijn niet alleen even blind, maar zijn zelfs moedwillige godslasteraars vanwege de verwerping van Gods openbaring zelf. Christus leert met deze toevoeging van het woordje *U*, dat Deze alleen de ware God is, de Vader van onze Heere Jezus Christus, Die door de Zoon tot de wereld gesproken heeft over de enige weg tot zaligheid. Hij is de enige waarachtige God, zoals Jezus Hem in Zijn Naam bekendmaakt aan de mensen. Van Hem wordt door Jezus gezegd dat Hij *God* is, dat Hij *enig* is en dat Hij *waarachtig* is.

Omdat de hoge naam van God, en wel de enige God, aan de eerste Persoon wordt toegekend, hebben arianen en andere ketters zich er al vanouds op verheugd dat zij hier het zwaard van Goliath dachten gevonden te hebben om daarmee al de voorstanders te verslaan van de leer der Drie-eenheid en het God zijn van Zoon en Geest. Hoezeer hun aanvallen ook zijn afgestompt op het schild van het geloof en hoe zwak die ook zijn tegenover het zwaard van de Geest, toch hebben niet alleen de arianen maar in latere tijden ook socinianen en anderen die

ketterse argumenten weer opgepakt om de rechtzinnige Kerk en in het bijzonder de Zoon van God daarmee te bestrijden. Zij menen dat Jezus hier zo duidelijk als de dag de eer van het God zijn alleen aan de Vader toeschrijft, en dat van Zichzelf ontkent. Maar niets minder dan dit bedoelt Hij met deze woorden. Ik noem enkele argumenten, al zal ik niet gaan opsommen of bespreken hoe men op verschillende loffelijke manieren bezig is geweest het ongerijmde van die goddeloze opvatting aan te tonen.

- Ik vestig er alleen de aandacht op dat in de grondtaal, en dus ook in onze bijbelvertaling, het woord 'enig' niet verbonden is met het onderwerp, maar met wat daarover gezegd wordt. Het is dus niet: U alléén bent de waarachtige God, maar: U bent de enige, ware God. Er wordt dus niet geleerd dat slechts één Persoon God is, maar dat er slechts één God is. Zo is ook de Zoon, Die één in wezen is met de Vader, de enige waarachtige God, en de Heilige Geest evenzo. De reden waarom dit in onze tekst juist van de Vader wordt gezegd, komt nog ter sprake.
- Dat dit de andere Personen niet uitsluit, staat op grond van honderd en meer duidelijke uitspraken in de Heilige Schrift vast. Daarin wordt niet alleen verklaard dat Zij werkelijk God zijn, maar ook wordt aan Beiden alles toegeschreven wat alleen eigen is aan het oneindige goddelijke Wezen. Ik zal hier niet de gebruikelijke sterke bewijzen aanvoeren uit hun goddelijke Namen, eigenschappen, werken en eer. Bedenk nu alleen maar dat onze apostel, die deze uitspraak van Jezus heeft opgeschreven, zijn Meester en zichzelf op de domste wijze zou tegenspreken, als hij in 1 Johannes 5:20 zegt: Wij zijn in de Waarachtige, namelijk in Zijn Zoon Jezus Christus. Deze is de waarachtige God en het eeuwige Leven.
- Ja, de Heere Jezus zou Zich hier tegenspreken, als Hij de goddelijke natuur en majesteit van Zichzelf ontkent en belijdt slechts een schepsel van God te zijn, maar Zich toch aan God gelijk durft maken en stellen dat de kennis van Hem even groot en even nodig is als de kennis van de ware God! Hoe kan Hij Zich dan volgens vers 10 toe-eigenen wat van de Vader is en volgens vers 21 zo sterk over de eenheid met Zijn Vader spreken?
- Daarenboven wordt dit exclusief klinkende woord 'alleen' of 'enig' meermalen zo gebruikt, dat het maar in een bepaald opzicht uitsluit. Als over Christus wordt gezegd dat Hij alleen op het land was, is dat in tegenstelling tot Zijn discipelen, die op zee waren, maar niet tot andere mensen, Markus 6:47. Zo wordt meermalen iets goddelijks alleen aan de Vader toegeschreven om Hem van schepselen te onderscheiden, maar niet van de Zoon, van Wie hetzelfde getuigd wordt. Bijvoorbeeld: *Ik ben de Eerste, en Ik ben de Laatste, en behalve Mij is er geen God*, Jesaja 44: 6. Vergelijk daarmee Openbaring 1:17, waar toch ook de Zoon des Mensen van Zichzelf getuigt: *Ik ben de Eerste en de Laatste*. Zie ook 1 Timotheüs 6:15, waar de Vader wordt genoemd *de zalige en alleen machtige Heere, de Koning der koningen, en Heere der heren*. Evenwel heeft de Zoon diezelfde Naam op Zijn kleeft en Zijn dij geschreven, Openbaring 19: 16. Ik voeg er nog aan toe dat aan de Zoon soms ook wel alleen wordt toegekend wat bij God past. Daaruit zou men dus in de sociniaanse redeneertrant eenzelfde conclusie kunnen trekken die tegen de waarheid van het God zijn van de Vader ingaat. Ik denk aan Judas vers 25: *De alleen wijze God, onze Zaligmaker*; en aan Openbaring 19:12: *En Hij had een Naam geschreven, die niemand wist dan Hijzelf*.
- Men moet niet vragen waarom Jezus niet wat duidelijker spreekt, zodat er geen aanleiding kan zijn tot een dergelijke misvatting. Want er was een gewichtige reden om zo te spreken, en als we die noemen, zal elke aanleiding tot misverstand verdwijnen. Hoewel de Heere Jezus één in Wezen is met God de Vader, is Hij niet alleen als Middelaar van God onderscheiden, zoals overal in Gods Woord blijkt, maar dit onderscheid moet wat de zaligheid betreft ook in de huishouding tussen de goddelijke Personen wel in het oog gehouden worden. God de Vader komt in dit werk altijd naar voren als Degene Die alles

doet wat bij God hoort om zondaren zalig te maken. Te denken valt aan het recht om de geschonden majesteit van God te handhaven; aan de vrijmachtige uitverkiezing van de elendige zondaar tot zaligheid; aan het uitdenken van het goddelijke middel daartoe, namelijk de voldoening door de Zoon; aan de vrijspraak van de verlostten ter wille van de verdienste van de Zoon; en ten slotte hieraan om voor de gelovigen een God van zaligheid te zijn en hen met alle geestelijke en hemelse zegeningen te zegenen in de Zoon en door de Heilige Geest. Wat nu de Zoon als Middelaar in deze huishoudelijke orde Gods verricht, is dus in eigenlijke zin het doen van die dingen die ter wille van de mensen bij God te doen waren. Zo doet de Heilige Geest alles ten behoeve van de mensen, waardoor ze tot God gebracht en voor de zaligheid in Zijn gemeenschap toebereid worden.

Deze argumenten dienen ook tot een nadere vaststelling van de betekenis van onze tekstwoorden. Die spreken van een zaligmakend kennen van God. Dat moet niet zomaar in het algemeen opgevat worden zoals alles wat mensen kunnen weten over de goddelijke Namen, Gods Wezen, Zijn eigenschappen, en zo meer. Maar hier wordt een kennen van God bedoeld, zoals Hij Zich in het Evangelie openbaart in Zijn goddelijkheid, en al Zijn volmaaktheden laat zien in het verheerlijken van de gehoonde, goddelijke Majesteit, en in het genadig zalig maken van rampzalige mensen.

Dit moest Jezus bij wat Hij hier zegt ook in het oog houden. Want Hij zegt dit hier niet om te bewijzen dat Hij God is; dat deed Hij op andere plaatsen en wel onweerlegbaar. Hij zegt dit hier ook niet om Zich als God te gedragen, maar Hij zegt het als Middelaar van de mensen bij God. Hij bidt hier na Zijn allerdiepste vernedering in de gestalte van een dienstknecht om Zijn eigen verheerlijking, en om zegen voor Zijn volk. Dat kon Hij hier niet doen als God, maar in Zijn relatie tot God als Middelaar. Zo leerde Hij gehoorzaamheid, *hoewel Hij de Zoon was*, Hebreëën 5: 8. Hoewel Hij de gestalte van een dienstknecht aannam en Zich zo diep vernederde, kon men toch van Hem zeggen, dat Hij *in de gestaltenis Gods zijnde, het geen roof geacht heeft Gode evengelijk te zijn*, Filippensen 2: 6.

Nu zullen de twee genoemde eigenschappen in de tekst wat duidelijker zijn. Men zou het woordje 'enig' kunnen samenvoegen met 'waarachtig', en dan zeggen: de alleen Waarachtige, in tegenstelling tot anderen, die wel goden genoemd worden, maar daarin van Hem verschillen dat zij het niet van nature en ook niet werkelijk zijn.

Er volgt nog een tweede omschrijving van Jezus' Vader, namelijk dat Hij *de enige God* is. De verstandigste heidenen hebben dat al erkend; datgene wat ons aan kennis uit de natuur is overgebleven, leert vervolgens de onmogelijkheid van een veelgodendom; en de Heilige Schrift stelt bovendien dat dit een onmogelijke veronderstelling is. Dus de Heere Jezus had veel redenen om over dit één zijn van God te spreken, omdat de kennis daarvan nodig is tot zaligheid. Dit geldt temeer omdat de boodschap die de Zoon bracht – daarvan zal aanstonds gesproken worden – ook onder de heidenen bekend gemaakt moest worden tot aan de einden der aarde toe. Nu diende het overgrote deel van de heidenen vele goden, tot duizenden toe; en elk volk en land had ook zijn eigen goden. Dus deze blinde heidenen zouden nog wel te bewegen zijn om bij hun eigen goden ook de God van de Joden aan te nemen en te dienen.

Dat zagen we bijvoorbeeld bij de nieuwe inwoners van Samaria. Van hen wordt gezegd: *De lieden van Babel maakten Sukkôth Benôth, en de lieden van Kuta maakten Nergal, en de lieden van Hamath maakten Asima, (...) Ook vreesden zij de HEERE*, 2 Koningen 17: 30-32. Maar tegenover zo'n gedrochtelijke mengelmoes leert de Heiland dat men de ware God alléén moet dienen, met verlating van alle afgoderij en bijgeloof. Zo was het bij degenen uit Thessalonica die tot God bekeerd waren *van de afgoden, om de levende en waarachtige God te dienen*, 1 Thessalonicensen 1:9.

Dit brengt ons bij het derde deel van de omschrijving in onze tekst, dat de HEERE de *waarachtige* God is. ‘Waarachtig’ betekent kort gezegd dat iets zo is dat het aan zijn naam beantwoordt, of dat iets ook echt is wat ervan gezegd of ervoor gehouden wordt. Zo is de Vader van Jezus, omdat Hij niet een ingebeelde of een zogenaamde God is zoals de goden van de heidenen; die zijn immers niets meer dan hersenschimmen óf tot god gepromoveerde schepselen. Paulus zegt daarvan in Galaten 4:8 dat ze van nature geen goden zijn. Maar God *is* en bestaat waarlijk. *Die tot God komt, moet geloven dat Hij is*, Hebreëen 11:6. Hij is dat alles, en bezit op de meest volstrekte wijze al de oneindige volmaaktheden die bij God horen als een oneindig volmaakt Wezen boven alle wezens. De afgoden zijn uitgerekt zilver van Tharsis en goud van Ufaz. *Maar de HEERE God is de Waarheid, Hij is de levende God, en een eeuwige Koning*, Jeremia 10:9-10. Zo moet Hij ook het Voorwerp van onze kennis en onze dienst zijn. De socinianen zijn dus niet vrij te spreken van afgoderij, als zij Christus goddelijke eer aandoen, terwijl ze Hem toch slechts voor een ambt of een gemaakte god houden. Ook kan de eigenschap van waarachtigheid met betrekking tot iemands woorden gebruikt worden. Dan wijst het op de goede eigenschap dat iemand zegt wat hij echt meent en zoals de kwestie werkelijk is. In die zin wordt het Griekse woord verbonden met de Getuige uit Openbaring 3:14. Hier wordt het van God gezegd, wat betekent dat alles wat Hij zegt de onfeilbare waarheid is, die aan geen enkele huichelachtigheid, bedrog, onjuistheid of verandering is onderworpen. In onze tekst heeft het dan betrekking op het zenden door de Vader. Omdat God de Vader Zijn boodschap, gericht tot de wereld, de gezonden Zoon in de mond gelegd heeft, moet men weten en geloven wat Jezus verklaart: *Hij is waarachtig, Die Mij gezonden heeft*, Johannes 7: 28. De gehele openbaring van Gods raad in het zaligen van zondaars is waar. Het getuigenis dat de Vader van de Zoon geeft, is een getrouw woord en aller aanneming waardig. *En dit is het getuigenis, namelijk dat God ons het eeuwige leven gegeven heeft; en dit leven is in Zijn Zoon*, 1 Johannes 5:11. Ook zullen alle beloften en bedreigingen volmaakt hun vervulling hebben; ze zullen ja en amen zijn, 2 Korinthe 1:20.

1b. Als men wat dit laatste betreft God door het getuigenis van de Zoon als waarachtig kent, sluit dit uiteraard de kennis in van deze Gezondene door de Vader. Daarom noemt Jezus Zichzelf als de Tweede Die gekend wordt: *En Jezus Christus, Die Gij gezonden hebt*. De Joden waren aangaande God niet zo onkundig als de heidenen. Hoewel zij in het algemeen van een christus of messias wisten, waren zij in de specifieke kennis van Zijn Persoon even blind en ongelovig als de heidenen. Daarom is het in het bijzonder nodig dat Jezus als de Christus door beiden, dus zowel Jood als heiden, goed gekend wordt. Als de Heiland over Zichzelf spreekt, acht Hij het niet voldoende Zichzelf alleen met het voornaamwoord ‘Mij’ te benoemen – Mij Die Gij gezonden hebt – maar met een bredere omschrijving, zoals Hij die ook van de Vader gaf. Hij moet immers in de zeggingskracht van al die namen door ons tot zaligheid gekend worden.

De Naam Jezus is door Hem met twee bedoelingen gedragen. Allereerst om Hem naar het algemeen gebruik te onderscheiden van andere mensen onder wie Hij verkeerde. Er zijn er immers meer geweest die deze naam ook, en wel zonder enige bijzondere betekenis, droegen alleen ter wille van het algemeen burgerlijke gebruik. Wat dit betreft, moest de bekende Jezus van Nazareth erkend worden als de beloofde Messias en Gezant van God. Dat was, en is nog, de rampzalige onkunde van het Joodse volk. Dit Evangelie – waarvan ons hoofdstuk een deel is – is door Johannes met dat doel geschreven: *Opdat gij gelooft, dat Jezus is de Christus, de Zoon van God; en opdat gij, gelovende, het leven hebt in Zijn Naam*, Johannes 20:31. Maar Jezus droeg deze Naam op Gods bevel (door de engel aan Jozef bekendgemaakt) ook, omdat de kracht van de betekenis ervan – Zaligmaker – door Hem zeer nadrukkelijk moest

worden beklemtoond, Mattheüs 1:21. Zo moet Hij gekend worden als de enige Behouder en Verlosser, Die door Zijn verdienste en krachtadige toepassing Zijn volk volkomen zal zalig maken van de zonde en van al haar schandelijke en droevige gevolgen. Met deze Naam zal Hij Zijn volk in het volmaakte bezit stellen van het hoogste goed: de gemeenschap met God die de ziel verzadigt.

Hij moet ook als de Christus gekend worden, zoals Hij van eeuwigheid daartoe door de Vader was uitgekozen, en door de Heilige Geest in de tijd overvloedig was gezalfd om als Profeet, Priester en Koning alles voor en aan Zijn volk te doen wat tot verwerving en toepassing van hun zaligheid werd vereist. Deze belangrijke zaken acht ik bekend en breid die daarom verder niet uit.

Men moet Hem ook kennen als door de Vader gezonden: *Die Gij gezonden hebt*. Dit zenden is onderscheiden van de zojuist genoemde zalving en kan het best opgevat worden als het door de Vader daadwerkelijk doen komen van de Zoon in de wereld. Hoewel het veranderen van plaats niet past bij een goddelijke Persoon, wordt van Hem, Die er was vóór de verschijning in het vlees, toch gezegd dat Hij in de wereld zou komen en gezonden zou worden. We moeten dat zo opvatten dat Hij Zijn aanwezigheid en goddelijke kracht op een bijzondere wijze op aarde liet zien door Zijn aangenomen mensheid. Het wordt ook op andere plaatsen een 'zenden' genoemd, bijv. in Johannes 3:17, en ook in vers 18 van ons hoofdstuk. Ook Paulus spreekt over een zenden *wanneer de volheid des tijds gekomen is*, Galaten 4: 4. Maar dit zenden wijst vooral ook op een komen met last en gezag van de Vader om alles te zeggen, te doen en te lijden, wat het eeuwig welbehagen vereist; zie daarvoor Jesaja 61:1-2, en ook Johannes 10:18: *Dit gebod heb Ik van Mijn Vader ontvangen*.

Deze zending maakt ook duidelijk dat Christus noodzakelijk als de Gezondene gekend moet worden, omdat het gehele werk van de zaligheid beschouwd moet worden als een zaak waarvan de Vader de Oorsprong is. Men moet dus bij het zien van alle heerlijke eigenschappen van de Middelaar, Zijn grote daden en Zijn voortreffelijke weldaden niet in Zijn Persoon eindigen. Maar men moet hierin juist het wijze bestuur en de nooit genoeg te waarderen gave van de Vader opmerken, zoals Paulus duidelijk maakt, als hij zegt dat Christus Jezus ons geworden is wijsheid van God, en rechtvaardigheid, en heiligmaking en verlossing, 1 Korinthe 1:30.

Deze twee Personen worden door de Heere Jezus in onze tekst samengevoegd. Zij moeten namelijk Beiden samen gekend worden, anders wordt geen van Beiden afzonderlijk goed gekend.

De enige, waarachtige God heeft immers een eeuwige, eigen Zoon Die Hij tot Middelaar kon uitkiezen en geven. Wie Hem zo niet kent, kent de ware God niet. Want er is geen God, Die niet Drie-enig is. Zij moeten allen de Zoon eren zoals zij de Vader eren. *Die de Zoon niet eert, eert de Vader niet, Die Hem gezonden heeft*, Johannes 5:23.

Wij leren God niet kennen op een onmiddellijke wijze, maar in het bijzonder vanuit Zijn werken en Zijn openbaring. Welnu, er is niets waarin Hij Zijn heerlijke volmaaktheden zo laat zien als in het werk der verlossing en in de Middelaar. Vanuit vers 6 zullen wij zien dat het Christus is, Die de Naam van de Vader aan de mensen openbaart. Men heeft geen of een heel gebrekkig begrip van vele deugden van God, als men Zijn heerlijkheid niet beschouwt *in het aangezicht van Jezus Christus*, 2 Korinthe 4:6. Daarbuiten kent men niets dan een gebrekkige heiligheid, een al te flauwe rechtvaardigheid, en een onheilige barmhartigheid.

De zaligmakende kennis van God wordt verkregen door een genadige openbaring van God aan onze ziel en door een naderen van onze ziel tot Hem, maar deze twee zaken kunnen niet plaatsvinden dan alleen in en door de Middelaar. Want wij lezen in Jesaja 59:2: *Uw ongerechtigheden maken een scheiding tussen u en tussen uw God, en uw zonden verbergen het aange-*

zicht van u. En Johannes 14:6 maakt ons duidelijk: *Niemand komt tot de Vader, dan door Mij.*

Deze beide Personen moeten dus door ons gekend worden. Het is het eeuwige leven Hen te kennen. Er kan op verschillende manieren over de kennis van God gesproken worden, maar het is niet nodig daarop in te gaan. Het gaat ons om de zaligmakende kennis van God en Jezus Christus, dus in het bijzonder zoals Zij Zich openbaren in het zalig maken van zondaren. Het is dus heel duidelijk dat de natuurlijke kennis van God, hoe ver die ook door grote ijver gevorderd mag zijn, niet toereikend kan zijn om er het leven door te vinden. In de school van de natuur heeft immers geen oog ooit gezien en geen oor gehoord wat God in Zijn Zoon wil doen tot redding van rampzalige mensen. In het begin van onze tekstverklaring is al aangetoond dat de aanhangers van de natuurlijke religie de ware God niet kennen.

Welke kennis vraagt Christus dan?

- Hij vraagt beslist wel een kennis, een historisch geloof van wat over deze verborgenheid in het Evangelie is geopenbaard. Maar die kan er eveneens zijn – en is soms ook groot – bij onbekeerde mensen die het eeuwige leven niet zien zullen, en zelfs in duivelen, die op dat leven zelfs niet kunnen hopen.
- Zoals men kan zeggen dat men een persoon kent als men hem gezien en ontmoet heeft, zo is hier een verlichting door de Heilige Geest nodig. De Geest moet immers de geestelijke blindheid van de ziel genezen, en haar als de Geest van het geloof in de nabijheid van God brengen om Hem zo te doen zien. De HEERE is voor het oog van de zondaar verborgen, maar als Hij Zichzelf aan de ziel openbaart, verschilt de kennis daarvan hemelsbreed met de duidelijkste theoretische kennis. Dit verschil is net zo groot als het begrip van een blinde over iets met dat van iemand die het met eigen ogen ziet. Het is zoals Job al zei in hoofdstuk 42: 5: *Met het gehoor van het oor heb ik U gehoord, maar nu ziet U mijn oog.* Van zo'n zaligmakende kennis spreekt de Schrift, als ze spreekt over *de Geest der wijsheid en der openbaring in Zijn kennis; namelijk verlichte ogen van uw verstand*, Efeze 1:17-18; en van een openbaren van Gods Zoon in ons, Galaten 1:16 e.v.
- Zo'n kennen is ook een zeker weten. Zó is de zaligmakende kennis, en zo behoort ze ook te zijn. Wonderlijke dingen die wij over een ander lezen of horen, vinden wij vaak maar twijfelachtig, maar als we die met eigen ogen gezien hebben, kunnen wij er niet aan twijfelen. Nu zijn er geen grotere en onbegrijpelijker wonderen dan die men in deze verborgenheid van God de Vader en Christus vindt. Het is daarom geen wonder dat een puur theoretische kennis aan veel twijfelingen onderhevig is. Maar als de ziel God ziet bij Diens eigen licht, is ze van de waarheid van dit Evangelie ontwijfelbaar overtuigd. Dan is ze daarvan net zo zeker en nóg meer dan van de dingen die wij met onze eigen ogen gezien hebben. *Het geloof is immers een bewijs der zaken, die men niet ziet*, Hebréeën 11:1. Dat is een overtuigend bewijs waarop alle tegenwerpingen van het eindige verstand moeten afketsen, al zijn het dan ook zaken die men niet met lichamelijke ogen kan zien, of met het natuurlijke verstand kan begrijpen. Dat bedoelt Hebréeën 11:1 te zeggen.
- Ten slotte wil de Heere Jezus zeggen dat deze kennis een kennis is die beoefend moet worden. Wat we tot nu toe zeiden, moet beslist op deze kennis uitlopen. Het is naar de stijl van Gods Woord dat de woorden over de kennis de daden van de wil hierbij insluiten. De eigenschappen van het gekende voorwerp vereisen dit en doen dit eruit voortvloeien. Ik zal niet spreken over het wegzinken in verwondering over de onbegrijpelijke majesteit, de ondoorgrondelijke wijsheid, de hemelhoge barmhartigheid, en andere zaken die in de ziel ontstaan, als zij licht krijgt in deze zalige verborgenheid. Ik zal ook niet spreken over de innige en onverzettelijke begeerte van een heilzoekende ziel die in deze heilsweg mag zien, om gemeenschap met God en Christus te hebben. Dit vloeit voort uit het ware kennen, waarover Jezus spreekt tot de Samaritaanse: *Indien gij de gave Gods kende, (...) zo*

zoudt gij van Hem hebben begeerd, Johannes 4:10. Maar in het bijzonder kennen of erkennen wij God en Christus zoals Die aan ons geopenbaard worden, als wij in de gemeenschap van God alleen ons hoogste heil stellen. Als wij Hem als het hoogste Voorwerp van onze dienst verkiezen. Als wij de gezonden Zaligmaker als onze Middelaar omhelzen en steunend op het getuigenis van God onze zielen en eeuwige belangen aan Hem in handen geven. Dat is de ware geloofskennis, waardoor men rechtvaardig wordt gemaakt, Jesaja 53:11. Ik zal niet verder ingaan op de innige liefde, de gewillige gehoorzaamheid, het vrolijke rusten van de ziel, de gemeenzame omgang met de HEERE en het dagelijks erkennen die alle uit deze ware kennis vloeien en erin opgesloten liggen. Als de HEERE het godvruchtige leven en regeren van koning Josia heeft laten beschrijven, laat Hij hierop volgen: *Is dat niet Mij te kennen, spreekt de HEERE*, Jeremia 22:16.

Maar het wordt tijd dat ik naar het tweede aspect van ons eerste punt overga.

2. Dat gaat over de vraag hoe men het moet opvatten als Jezus verklaart dat dit kennen het eeuwige leven is.

Als men het eeuwige leven in de hoogste volmaaktheid hiernamaals wil begrijpen, zo zegt onze tekst, dan is de kennis van het geloof daartoe de enige en zekere weg. Dat is duidelijk, want degenen die verloren gaan, zijn zij *die God niet kennen*, en *die het Evangelie van onze Heere Jezus Christus niet gehoorzaam zijn*, 2 Thessalonicensen 1:8. Men zou het zo kunnen opvatten dat de HEERE verklaart waarin het leven der heerlijkheid bestaan zal, als de kennis op haar hoogste niveau is en samenvalt met het onmiddellijk aanschouwen. Dat is het *zien aangezicht tot aangezicht*, 1 Korinthe 13:12, en *gelijk Hij is*, 1 Johannes 3:2. Daarvan zal in ons teksthoofdstuk ook nader gesproken worden, namelijk over het aanschouwen van Jezus' heerlijkheid, als zij zijn waar Hij is, vers 24. We sluiten dit aspect niet geheel uit, maar nu vat ik het het liefst zo op dat het eeuwige leven dat hier door genade is begonnen, de kennis is waarover we gesproken hebben, en daaruit ook voortvloeit. Dit geldt in verschillende opzichten.

- Dat gelovig zien en erkennen geeft een recht op het eeuwige leven, terwijl het doodvonnis vernietigd wordt waaronder elk mens vanwege de zonde ligt. *Die in de Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven*, Johannes 3:36. Zie ook hoofdstuk 6:40.
- Evenals de doodbrakende Israëlieten, die door vurige slangen waren gebeten, op de kopen slang zagen als een beeld van Christus en daardoor weer levenskrachten kregen, zo komt er door het zien op Christus een nieuwe levenskracht in de ziel. Want het geloof dat de ziel zo wonderlijk met Hem verenigt, komt vanuit het levende Hoofd van Zijn Kerk, en daardoor is de Geest des levens in allen die leven. Zij worden *levend gemaakt met Christus*, Efeze 2:5. Zij kunnen zeggen: *Christus leeft in mij; en hetgeen ik nu in het vlees leef, dat leef ik door het geloof van de Zoon van God*, Galaten 2:20. Gedurende het gehele genadeleven wordt dit leven onderhouden en voortgezet door zo'n aanschouwend kennen, zoals uit 2 Korinthe 3:18 blijkt: *Wij allen, met ongedekt aangezicht de heerlijkheid des Heeren als in een spiegel aanschouwende, worden naar hetzelfde beeld in gedaante veranderd, van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest*.
- Ten slotte liggen in dit kennen en de vruchten daarvan de echte beginselen van het leven der heerlijkheid. Het allerbelangrijkste van de hemel zal zijn om God in Christus te kennen in Zijn heerlijkheid en Zijn algenoegzaamheid die de ziel vervult, en daaraan deel te hebben. Dit wordt hier in geloof beleefd, maar in de hemel zal het er in onmiddellijke zin en volmaakt zijn. *Ik zal Uw aangezicht in gerechtigheid aanschouwen*, Psalm 17:15. *Wij zullen Hem zien, gelijk Hij is*, 1 Johannes 3:2. In de hemel zal er een verzadiging van vreugde zijn. Maar de ontdekking wie God is, en wat Hij in Christus voor zulke zondaars als hij is, kan een gelovige zo'n alles overtreffende vreugde in het hart geven, dat hij, hoewel hij nog niet ziet maar wel gelooft, zich in Hem verheugt met een onuitsprekelijke

en heerlijke vreugde, 1 Petrus 1:8. Hoewel in de heerlijkheid uit het kennen van God en Christus nog veel meer een volmaakt liefhebben van Hen zal volgen, sluit dit kennen hier op aarde in het genadeleven ook al de meest innige liefde tot Hen in en brengt die ook voort. Deze liefde is dus de proef waardoor men kan weten of men God kent. *Een ieder, die liefheeft, is uit God geboren, en kent God; Die niet liefheeft, die heeft God niet gekend; want God is liefde*, 1 Johannes 4:7-8. Het werk van de gezaligden in de heerlijkheid zal een rusteloos verheerlijken van God zijn, maar deze geloofskennis maakt de ziel hiervoor nu al bekwaam en werkzaam. Wat werd de geest van de oude Simeon levendig, toen hij Jezus met lichamelijke en geestelijke ogen zag, en wat werd zijn tong als de pen van een vaardige schrijver om zijn lofzang te uiten, Lukas 2:28-30. Daarom ligt in dit kennen hetzelfde leven opgesloten, dat in de eeuwige heerlijkheid werkelijkheid zal worden; het is er alleen van onderscheiden wat de graad van volmaaktheid betreft.

2.

Nu de tekst uitgelegd is, blijft het tweede punt van de preek nog over, waarin we moeten nagaan in welk verband en met welk doel de Heere Jezus deze omschrijving van het eeuwige leven met Zijn eerdere uitspraken in verband brengt. Het Griekse woordje aan het begin van de tekst, door 'en' vertaald, wordt ook vaak vertaald door 'maar' of 'nu'. Het woordje dient namelijk om een bepaalde redenering bijeen te houden, en daaruit vervolgens een conclusie te trekken. De redenering en het verband met vers 1 en 2 moet dus zo opgevat worden, dat door een zuivere conclusie de beschrijving van het eeuwige leven een extra aansporing is voor het verzoek van de Zoon om verheerlijkt te worden, en dat tot heerlijkheid van de Vader.

Allereerst maakt het tekstgedeelte duidelijk dat het uitvoeren van de gegeven macht om de uitverkorenen het eeuwige leven te doen bezitten, voor hen een bekwaam maken betekent om de Vader en de Zoon te verheerlijken. Het eeuwige leven bestaat immers in een werkelijk erkennen van Hen, zoals Zij Zich in het werk der verlossing op heerlijke wijze openbaren. Vervolgens zien we dat de Zoon verheerlijkt moest worden, zoals de tekst duidelijk maakt, om de Hem gegeven macht op een gelukkige wijze uit te oefenen. Het was daarom voor de Zoon nodig door de Vader in die heerlijkheid gesteld te worden, want dan zouden de gelovigen werkelijk kennis hebben van de enige waarachtige God én van de gezonden Zaligmaker. Die kennis kon niet zo helder zijn, zolang de Middelaar Zich in zo'n diepe vernedering bevond. Toen Hij verhoogd was, kwam de waarheid van het gezonden zijn van de Zoon door de Vader en de heerlijkheid van Beiden in volle luister aan het licht. Want een Verlosser Die men alleen in Zijn vernedering zou zien, kon geen Voorwerp zijn van zaligmakende geloofskennis en vertrouwen. Bovendien hing de verheerlijking van de Zoon bij de Vader ook samen met het uitstorten van de Geest der wijsheid en der openbaring in Zijn kennis, die de gelovigen het verstand moest geven om de Waarachtige te kennen.

Dit was voor de discipelen – mits zij het goed begrepen – een grote troost, dat hun kennis, die zo omfloerst en onder het lijden zo bestreden was, bij Jezus' verheerlijking spoedig in grote mate zou toenemen. Dat maakte Zijn heengaan zoet, want Hij haastte Zich naar de hemel om het toenemen van die voor de ziel zo zalige kennis te bevorderen. Als zij Hem niet meer met lichamelijke ogen zouden zien, zou Hij Zich zoveel heerlijker en dierbaarder aan hun geloofsoog bekend maken. Daardoor zou de ziel de voorsmaak van het eeuwige leven reeds hier ondervinden!

Toepassing

Maar ook voor ons kan de verklaarde stof in vele opzichten tot nut zijn. Ze is nuttig tot bestrijding van het pausdom, dat het licht haat en er bevreesd voor is zijn leer en godsdienstige praktijk aan het licht van de Heilige Schrift te laten toetsen. Daardoor berooft de roomse kerk op een voor de zaligheid schandelijke manier de gemeente van het vrije gebruik van de

Schrift, en prijst ze een blind en ingewikkeld geloof aan als de moeder en bakermat van de godsdienst. Terwijl het toch duidelijk is dat Jezus de kennis in deze tekst zo noodzakelijk vindt! Maar hier mag Jezus' woord wel gelden, wat in Mattheüs 15:14 staat: *Laat hen varen; zij zijn blinde leidlieden der blinden.*

Het is in de uitleg van de tekst ook duidelijk geworden hoe noodzakelijk in het bijzonder de leer van de heilige Drie-eenheid is. Daarom moet men beslist socinianen en andere mensen die dit loochenen, buiten het eeuwige leven sluiten! Als de remonstranten hen hierin volgen door de noodzaak van de kennis van deze verborgenheid te loochenen, dan mogen ze zien hoe ze staande zullen blijven voor de Rechter, Die deze woorden gesproken heeft. Onze ziel kome niet in hun raad.

Maar het ware ook te wensen dat er binnen onze kerk geen grote reden tot klagen en vrees zou zijn wat deze kennis betreft.

Deze dwalingen vinden onder zogenaamde hervormde belijders meer ingang en hebben meer invloed dan men denkt. Ik zal niet spreken van zo vele mensen die de leer van de Drie-eenheid en andere verborgenheden loochenen en bestrijden, terwijl daarin toch diepe afgronden van zaligheid en goddelijke wijsheid zijn. Het kan ook zijn dat zij deze verborgenheden heimelijk ondermijnen of op een schandelijke wijze verdraaien, en dat alleen omdat het natuurlijke verstand deze niet bevatten kan. Arme aardwormen! Vernuftige dwazen! Hoe u bij uzelf en bij uw soort van mensen ook als betersweters en verheven geesten bekendstaat, besef goed dat u zich in de hemel en voor allen die voor Gods Woord op aarde beven, net zo bespottelijk maakt als iemand die het water van de oceaan met zijn vuist wil meten, van de hemelen met zijn meetgerei de maat wil nemen en de bergen op zijn weegschalen wil wegen. Zie daarvoor Jesaja 40:12 en verder! Wat zeg ik, bespottelijk? Het zal een ernstig en voor de ziel verschrikkelijk spotten zijn, als God Die u in Zijn Woord tot een leugenaar gemaakt hebt, eens uit een vreselijk onweer, dat het heelal volledig vervult, antwoord zal geven. *Wie is hij, die de raad verduistert met woorden zonder wetenschap? Gord nu, als een man, uw lendenen, zo zal Ik u vragen, en onderricht Mij, Job 38:1-3.*

Er zijn ook vele mensen die niet zulke goddeloze grondbeginselen hebben; en als men die eens hoort spreken, denken ze van zichzelf en anderen al dat ze het eeuwige leven zullen ontvangen, maar het is remonstrants of ten diepste heidens. Men denkt: wie in het algemeen een ware God erkent en goed leeft, zal beslist zalig worden! Dat goede leven is echter, als men het van dichtbij bekijkt, niets anders dan het naleven van wat burgerlijke en zedelijke deugden. Zover zijn de heidenden die zichzelf een wet gesteld hadden, ook gekomen! Als dat de weg is tot het eeuwige leven, had God het zenden van Zijn Zoon naar de aarde wel achterwege kunnen laten; dan had Hij Zich de moeite van de openbaring van het Evangelie kunnen besparen. Ja, dan zou u gelukkig zijn en verdergaan op deze weg. Zo zou het zijn als u nooit had gehoord een woord, dat een reuk des doods ten dode voor u is.

Niet minder groot is het getal van hen die God niet kennen. De onkunde over God en Zijn volmaakte deugden is zeer groot. Ook weet men niets van Christus, wie Hij is, wat Hij deed, en wat Hij aan zondaren geeft om hen tot het leven te brengen. De onkunde is zo groot dat men zich niet genoeg kan verwonderen en bedroeven. Wat zijn er velen die ondanks zoveel middelen om onderwijs te ontvangen, en na zoveel levensjaren nog niet zoveel weten als een leergierig iemand binnen een uur kan leren. Het is een jammerlijk bewijs van dodelijke onverschilligheid van mensen wat hun eeuwig leven betreft, dat zij nooit zoveel hebben kunnen of (beter gezegd) willen leren om een eenvoudige belijdenis af te leggen. Er zijn er die dat vroeger wel gedaan hebben, maar daar nu niet meer toe in staat zijn, omdat zij in plaats van toe te nemen in kennis, alles verwaarloosd en vergeten hebben. U geeft uw gebrek aan bekwaamheid, tijd en middelen de schuld; maar u hebt wel tijd, bekwaamheid en zin om te leren wat u

voor dit leven nodig hebt, omdat dit voor u meer weegt dan het eeuwige.

Velen van u kunnen zelfs dit niet als voorwendsel gebruiken. Wat wordt er namelijk veel tijd, geld en dikwijls moeite besteed om nutteloze, zinloze en zelfs zondige praktijken te leren, waarmee u zich dan op een beleefde manier verontschuldigt. Maar oordeel zelf of dit alles u zal helpen om eenmaal wél te sterven, of het iets geven zal om in een eindeloze eeuwigheid wél te leven!

Nu zijn er ook mensen van wie men betere dingen kan zeggen, maar niet met de zaligheid gevoegd. Men kan ook tegen sommigen van u zeggen wat in Romeinen 2:18 staat: *Gij weet Zijn wil, en beproeft de dingen, die daarvan verschillen, zijnde onderwezen uit de wet.* Het is echter bij velen nog niet een kennis van het eeuwige leven geworden, maar een puur verstandelijke beschouwing, die geen invloed heeft op het hart of het leven, behalve dan om dat hart trots en twistgierig te maken, wat echter niet de vrucht is van een *wijsheid die van boven afkomt*, Jakobus 3:15. Laat ons daar toch zorgvuldig mee omgaan, want het is van levensbelang dat de beoefening van de ware kennis plaatsvindt.

- Wie een zaligmakende kennis van God en Christus heeft ontvangen en nog steeds zal ondervinden, weet dat hij met alle inspanningen deze kennis niet aan zichzelf kan geven of via het beste onderwijs van mensen kan ontvangen. Hij moet juist voortdurend de invloed van de Heilige Geest ondervinden en de genadige openbaring van de HEERE aan zijn ziel. Zonder deze zaken is de werkelijk verlichte ziel met al haar kennis duister en schiet ze tekort. Gods Woord leert op alle plaatsen dat wij zo door de HEERE en Zijn Geest geleerd moeten worden.
- Wie deze ware kennis heeft, kan niet met vreugde opgaan in allerlei knappe, ter zake kundige en uitstekende vondsten in Gods Woord die alleen met het verstand gedaan zijn. Hij zal de meeste vreugde beleven als hij met meer helderheid, met meer geloof en op een geestelijker wijze mag inzien in het werk van de Heere Jezus en Gods heerlijkheid in Hem. Het is als in Hosea 6:3: *Wij zullen kennen, wij zullen vervolgen om de HEERE te kennen.*
- In de uitleg van de tekst bleek dat de ware kennis een levende begeerte in de ziel opwekt en haar werkzaam maakt om de innigst mogelijke geloofsgemeenschap te oefenen met de Drie-enige God, die voortdurend in praktijk te brengen en Zijn goddelijke liefdesuitingen te ervaren, die Hij in Zijn Woord openbaart en aan Zijn volk wil geven.
- Die levende kennis werkt een grote verwondering, aanbidding, verootmoediging en blijdschap in de ziel over deze God, deze Middelaar, Zijn raadsbesluit en Zijn heilsweg. En dat voor zulke mensen die de hel waard zijn! Wij hebben de verheven en vrolijke lofzangen van de heiligen als voorbeeld. Dat geldt niet alleen van hen die bij de openbaring van Christus in het vlees daarin mochten zien, maar zelfs ook van hen die van verre gezien en omhelsd hebben.
- Ten slotte werkt het zalig kennen van God in de ziel een hartelijke liefde, een oprechte zucht om Hem te verheerlijken, en een teer streven Hem in alles onderdanig en gehoorzaam te zijn. Als ieder op dit punt eens onbevooroordeeld naar zichzelf zou kijken, wat zullen er dan weinigen zijn die God kennen. En toch kunnen alle andere vormen van kennis ons niet behouden! Ze zullen het oordeel alleen verzwaren en alle uitvluchten wegvaan. Als we zoveel gezien hebben van de weg ten leven, en toch de paden van het verderf uitkozen, zal er een dubbele wroeging zijn onder het eeuwig en onophoudelijk sterven.

Ach, dat u eens blind was! Want zolang u zegt: wij zien, blijft uw zonde. En weet u iets door een algemene overtuiging van die geestelijke blindheid? Blijf daar dan niet zo onverschillig en werkeloos onder liggen. Uw leven, uw eeuwig leven loopt gevaar, ja is verloren, als de HEERE u niet ziende maakt. Maak daarom ijverig gebruik van de middelen die Hij daarvoor

wil aanwenden: het lezen en horen van Zijn Woord, en het spreken met godvrezende mensen. Maar bedenk wel dat die u evenmin uit zichzelf genezen kunnen als het slijk de blindgeborene. De machtige Bewerker van wonderen Jezus moet deze middelen Zelf toepassen. Roep Hem daarom na met de blinde, terwijl Hij nog aan u voorbijgaat, Mattheüs 20:30: *Heere, Gij Zoon van David! ontferm U onzer.* Jakobus zegt: *Indien iemand van u wijsheid ontbreekt, dat hij ze van God begere, Die een ieder mild geeft, en niet verwijt,* Jakobus 1:5. De Zoon is daartoe van de Vader gezonden en nu verheerlijkt, *om te openen de blinde ogen,* Jesaja 42:7. De Heere Jezus is daartoe zo bereid! Hij raadt hun als een Vriend, dat zij van Hem ogenzalf kopen, Openbaring 3:18.

En wat u betreft die deze koop gedaan hebt, u hebt alle reden u erover te beroemen.

- Of zijn uw geestelijke ogen nu ook donker, en kunt u niet zien of Christus in u is? Het kan wel zijn dat alle dierbare voorwerpen van kennis nu voor u donker en verborgen zijn. Dan is daardoor alles van binnen zo koud, naargeestig en passief, dat er geen vruchten van kennis of blijken van leven in u bespeurd worden. Een onverstandig hart is ook traag om te geloven! In zulke nachten komt ook het lichtschuwe ongedierte voorbij; ik bedoel uw geestelijke vijanden. De één helpt hier de ander om uit deze huidige negatieve toestand de conclusie te trekken dat al de genoemde kentekenen die u voorheen dacht te hebben, alleen maar op verstand en emoties waren gebaseerd. Laat ik hierop alleen dit zeggen: was het een licht geweest dat u zélf door eigen inspanning ontstoken had, dan zou u dat nu immers óók kunnen doen! Maar dat is voor u even onmogelijk als de schaduw van de dood in het morgenlicht kan veranderen.
- Of bent u bang dat het iets van dat algemene licht is geweest waar Hebréeën 6: 4-5 over spreekt? Hebt u ooit van mensen gehoord die zo waren, maar zich wél wilden laten overtuigen dat het niet zaligmakend was? Waren zij innig verlegen om geestelijke ontdekking? Beslist niet!
- Vraag naar de weg van alle vromen, of er niet een gedurige afwisseling van dag en nacht plaatsvindt. Zij moeten wel eens wandelen in duisternis zonder licht te zien, Jesaja 50:10. Bedenk dan dat het onverstandig is, als iemand zich 's nachts verbeeldt overdag gedroomd te hebben dat hij de zon ziet, omdat hij ze nu niet ziet!
- Bedenk ook dat uw kennen hier een kennen van het geloof is, en geen aanschouwen. De kennis van het geloof moet het doen met het profetische Woord, dat als een licht schijnt in duistere plaatsen. U zult wél doen, daarop acht te geven; wacht en hoop ondertussen op Zijn Woord, meer dan de wachters op de morgen. Hij zal op Zijn tijd, maar zéker komen!
- Wat u ook bezit van deze geestelijke kennis, en hoeveel u ook in dat licht vindt wat goed en zoet is, schrijf het niet teveel toe aan getrouwe predikanten, maar schrijf alles toe aan de Vader der lichten. Het was God Die het behaagde Zijn Zoon in u te openbaren, Galaten 1:15-16.

Maar ik vrees dat op sommige gelovigen wel van toepassing is, dat *gij, daar gij leraars behoorde te zijn vanwege de tijd, weer van node hebt, dat men u leert, welke de eerste beginzelen zijn van de woorden Gods,* Hebréeën 5:12. Het kan zijn dat een te grote nieuwsgierigheid in minder nodige dingen, of teveel genoegen in of zorgen over de dingen van dit leven, teveel van uw tijd en uw hart in beslag nemen. Misschien ziet u op boekenkennis neer. U kunt daarvan echter nooit teveel hebben, maar wel te weinig. Gods Woord is het boek en de Heilige Geest het Licht, waarbij u het dagelijks lezen moet. Scheid die twee niet van elkaar, anders hebt u geen dageraad. Dat geldt vooral in een tijd waar men alle listen gebruikt om u van die twee enige wegwijzers naar de hemel weg te trekken. Maak er vooral veel werk van om ten volle in het geloof verzekerd te zijn van de waarheid waarvan de tekst spreekt. U kunt wel een tijd gaan beleven dat u geroepen wordt daarvoor te strijden en te lijden! De vijanden van het

Evangelie komen eropaf als een stroom, en steken de banier trots omhoog, terwijl anderen deze waarheid op bedekte wijze ondermijnen. Maar hierin is de belangrijkste levensfontein voor uw ziel!

Dat geldt pas met recht, als u hierop in gelovige erkenning kunt rusten. Moge uw geloof, uw blijdschap, uw sterkte en uw leven niet zozeer gegrond zijn op enige wisselende gemoedsgestalten, die u steeds doen wankelen, maar op Hem, Die de enige God is en voor de Zijnen alles wil zijn wat Hij als God is. Hij is de waarachtige God, Wiens getuigenis van de Zoon getrouw is, en Wiens beloften in Hem ja en amen zijn. Hij verandert niet ondanks uw ontrouw en veranderlijkheid. De Zoon is gezonden en aan u gegeven, en dat niet om iets in u; *hoe zal Hij ons ook met Hem niet alle dingen schenken?* Romeinen 8:32. Zoek toch uw grond in Zijn zaligmakende werk, en wat er tot verwerving en toepassing van volkomen zaligheid is in de drie ambten, die Hij als Christus heeft. Het ware erkennen daarvan, het rusten, leven en roemen daarop, zal uw leven zijn, en dat zal tot heerlijkheid zijn van de Vader en de Zoon. En het zal uw leven zijn in een zalige eeuwigheid, als u daar van nabij in mag zien, als u zich daarin met verwondering mag verliezen, en daarover volmaakt in liefde mag loven.

AMEN